

До спеціалізованої вченої ради ДФ 35.051.165
Львівського національного університету
імені Івана Франка
79000, м. Львів, вул. Університетська, 1

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію Кузьмича Владислава Володимировича на тему «Зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень як вид забезпечення позову в адміністративному судочинстві України», подану на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право

Ступінь актуальності обраної теми дослідження. Переважно в межах адміністративного судочинства вирішуються публічно-правові спори фізичних чи юридичних осіб із суб'єктом владних повноважень щодо оскарження його рішень (нормативно-правових актів чи індивідуальних актів).

Передумовою для забезпечення належного судового захисту порушених прав, свобод та інтересів осіб, що виникли у зв'язку із виданням/прийняттям протиправного рішення суб'єкта владних повноважень, є ефективне виконання підсумкового судового рішення про визнання протиправним та скасування оскаржуваного індивідуального акта або про визнання протиправним та нечинним оскаржуваного нормативно-правового акта.

Процесуальною гарантією, яка покликана забезпечити дієве виконання вищенаведеного судового рішення, що приймається за наслідком вирішення спору з приводу оскарження рішень суб'єктів владних повноважень, є забезпечення позову, яка реалізується через застосування судом такого заходу забезпечення позову як супинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта. У зв'язку з цим, надважливим та актуальним є здійснення наукового дослідження особливостей супинення дії актів суб'єктів владних повноважень як самостійного виду забезпечення адміністративного позову.

Актуальність теми дисертаційної роботи також виявляється у відсутності комплексних дисертаційних чи монографічних досліджень, у межах яких було б системно, вичерпно та окремо вивчено питання, яке стосується такого самостійного виду забезпечення позову як зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до положень Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26.03.2021 № 12-21; Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки, затвердженої Указом Президента України від 11.06.2021 № 231/2021.

Наукове дослідження проведено в межах науково-дослідних робіт кафедри адміністративного та фінансового права юридичного факультету Львівського національного університету імені Івана Франка «Адаптація адміністративного та фінансового законодавства України до права Європейського Союзу» (номер державної реєстрації – 0119U002407; 2019–2021 роки) та «Удосконалення актів адміністративного та фінансового законодавства України» (номер державної реєстрації – 0122U200313; 2022–2024 роки).

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні наукові положення, висновки та рекомендації у дисертації є теоретично обґрунтованими, що забезпечено застосуванням загальнонаукових та спеціальних методів пізнання.

Відповідно до мети дисертаційного дослідження здобувачем розв'язано наукове завдання, яке полягало в тому, щоб на основі аналізу наукових праць, положень національного та зарубіжного адміністративного процесуального законодавства, а також релевантної практики найвищих судових інституцій здійснити комплексне наукове дослідження такого самостійного заходу забезпечення позову як зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень.

Достовірність основних положень дисертації підтверджується публікаціями, виступами дисертанта на міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

Варто зазначити, що достовірність та обґрунтованість одержаних результатів підтверджується не тільки їх суто науковою значимістю, але й їх практичною витребуваністю на сучасному етапі, зокрема, для вдосконалення чинного національного законодавства в тій його частині, що стосується нормативного регулювання забезпечення позову шляхом зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта.

Наукова новизна отриманих результатів. Дисертаційна робота є одним з перших комплексних та вичерпних наукових досліджень такого самостійного заходу забезпечення адміністративного позову як зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта.

Дисертантом вперше виявлено змістові недоліки в адміністративному процесуальному законі щодо регулювання питання забезпечення позову та запропоновано внести до Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) комплексні зміни, які забезпечили б належну процесуальну діяльність суду щодо зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень з власної ініціативи, а саме: 1) доповнити КАС України нормативним приписом, який зобов'язуватиме суд з власної ініціативи зупиняти дію оскаржуваного акта суб'єкта владних повноважень у випадку, якщо він має очевидні ознаки протиправності та порушує права, свободи або інтереси особи, яка звернулася до суду; 2) доповнити КАС України приміткою, яка роз'яснюватиме, що рішення (індивідуальний акт або нормативно-правовий акт) суб'єкта владних повноважень має очевидні ознаки протиправності, якщо воно явно (поза розумним сумнівом) не відповідає хоча б одному з десяти визначених ч. 2 ст. 2 КАС України критеріїв його правомірності.

Вартими уваги є обґрунтування автора, що ухвали, які можуть постановлятися за результатами розгляду питання про зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень, різняться залежно від суб'єкта ініціювання

питання про вжиття відповідного заходу забезпечення позову. Так, коли суб'єктом ініціювання питання про забезпечення позову шляхом зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень виступає заявник, то судом за результатами розгляду питання про забезпечення позову можуть бути постановлені такі види ухвал: 1) ухвала про забезпечення позову шляхом зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта; 2) ухвала про відмову у забезпеченні позову шляхом зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта; 3) ухвала про повернення заяви про забезпечення позову шляхом зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта заявникові без розгляду. Однак, у разі застосування судом визначеного п. 1 ч. 1 ст. 151 КАС України заходу забезпечення позову з власної ініціативи (за відсутності заяви про забезпечення позову) він може ухвалити не три, а лише одне процесуальне рішення – ухвалу про забезпечення позову шляхом зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта.

Обґрунтованою є пропозиція автора щодо необхідності закріплення в КАС України конкретного строку для розгляду заяви про забезпечення позову, зокрема шляхом зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта, в судовому засіданні з викликом заінтересованих осіб. Так, здобувачем слушно запропоновано закріпити в ч. 3 ст. 154 КАС України чіткий (визначений) процесуальний строк для розгляду заяви про забезпечення позову в судовому засіданні з викликом заінтересованих осіб, який не може перевищувати двох робочих днів від дня її надходження.

У дисертації сформульовані й інші висновки та пропозиції, що мають наукову новизну. Усі елементи наукової новизни сформовані коректно, їх кількість і рівень обґрунтованості відповідають нормативним вимогам до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

Відповідність дисертації науковій спеціальності. Дисертаційна робота Кузьмича Владислава Володимировича на тему «Зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень як вид забезпечення позову в адміністративному

судочинстві України» відповідає спеціальності 081 Право (галузь знань 08 Право).

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях, зарахованих за темою дисертації. Основні положення та результати дисертації опубліковано в 13 наукових працях, з яких: 5 наукових статей – у наукових фахових виданнях України та 8 тез доповідей – на міжнародних та всеукраїнських наукових і науково-практичних конференціях.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертаційна робота написана літературною українською мовою відповідно до жанрової стилістики та з урахуванням основних нормативно-лексичних вимог. Дисертація оформлена відповідно до встановлених до такого виду наукових робіт вимог, вирізняється смисловою завершеністю, цілісністю та єдністю змісту.

Відомості про дотримання академічної доброчесності. У тексті дисертації та наукових статтях здобувача порушень академічної доброчесності (ознак фальсифікації чи академічного плагіату) не виявлено. Дисертаційна робота містить посилання на відповідні джерела та праці інших дослідників.

Наукова і практична значущість дисертаційної роботи. Положення, висновки та рекомендації, що сформульовані та обґрунтовані у дисертаційному дослідженні, становлять значний науковий та практичний інтерес та можуть бути використані в таких сферах діяльності: 1) у науково-дослідній – для подальшого наукового дослідження такого заходу забезпечення позову як зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта; 2) у правотворчій – під час підготовки законопроєкту про внесення змін і доповнень до КАС України; 3) у правозастосовній – для підвищення ефективності застосування такого заходу забезпечення позову як зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень; 4) у навчальній – у процесі викладання курсів («Адміністративне процесуальне право України», «Адміністративне право України»), спеціальних курсів («Перегляд судових рішень в адміністративному судочинстві», «Адміністративне та судове оскарження рішень податкових органів»), а також для підготовки навчальних програм,

підручників, посібників, курсів лекцій, навчально-методичних матеріалів, при викладанні лекцій, під час проведення практичних занять із дисциплін адміністративно-процесуального циклу.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Загалом позитивно оцінюючи дисертацію Кузьмича Владислава Володимировича, необхідно звернути увагу на деякі положення, які можуть слугувати предметом подальших наукових досліджень або дискусії під час публічного захисту:

1. Автором сформовано висновок, що треті особи, які заявляють самостійні вимоги щодо предмета спору, є повноцінним суб'єктом ініціювання питання про забезпечення позову шляхом зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень (сторінки 91–92 дисертації). Із змісту дисертаційної роботи вбачається, що дисертант сформував наведену позицію на підставі аналізу наукової літератури та положень КАС України. Проте, для підтвердження об'єктивності наукової думки, здобувачу було б також доречно навести приклади із судової практики, де б суб'єктом ініціювання питання про забезпечення позову шляхом зупинення дії індивідуального акта або нормативно-правового акта виступала б третя особа, яка заявляє самостійні вимоги щодо предмета спору.

2. На сторінці 147 дисертації здобувачем зазначено, що у главі 10 розділу I КАС України містяться правові приписи, які надають можливість адміністративним судам постановляти такий вид судового рішення як ухвала про заміну одного заходу забезпечення позову іншим або ухвала про відмову у заміні одного заходу забезпечення позову іншим. Однак, у межах дисертаційного дослідження не приділено достатньої уваги аналізу питання, яке стосується заміни такого заходу забезпечення позову як зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень на інший захід забезпечення адміністративного позову. Видається, що окреме дослідження наведеної проблематики допомогло б збагатити зміст дисертаційної роботи.

Водночас наведені зауваження мають рекомендаційний та дискусійний характер та не знижують наукового рівня дисертаційної роботи, не зменшують її

науково-практичної цінності та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації.

Висновок. Дисертація Кузьмича Владислава Володимировича на тему «Зупинення дії актів суб'єктів владних повноважень як вид забезпечення позову в адміністративному судочинстві України» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, що містить нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності вирішують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для юридичної науки.

Дисертаційна робота відповідає Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 року № 40 (із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 31.05.2019 року № 759) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 року № 44 (із змінами, внесеними згідно з постановами Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 року № 341 та від 19.05.2023 року № 502), а її автор, Кузьмич Владислав Володимирович, заслуговує на присудження йому ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право за спеціальністю 081 Право.

Рецензент:

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного
та фінансового права
Львівського національного
університету імені Івана Франка

Марта ТРУШ